

Barnbokslut 2022

Kretslopp och vattennämnden

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Bakgrund och syfte	3
1.2	Viktiga begrepp.....	4
1.3	Fyra grundläggande principer	4
2	Barnbokslut	5
2.1	Uppföljning av föregående års utvecklingsområden och åtgärder	5
2.2	Nulägesanalys kopplat till de grundläggande artiklarna och barnrättsplanen.....	6
2.2.1	Väsentliga förändringar i förvaltningen och resurssättning av barnrättsarbetet	6
2.2.2	Artikel 2 – Principen om icke-diskriminering	6
2.2.3	Artikel 3 – barnets bästa.....	6
2.2.4	Artikel 6 – barns rätt till liv, överlevnad och utveckling	7
2.2.5	Artikel 12 – barns rätt till delaktighet.....	7
2.2.6	Övriga artiklar i barnkonventionen – kopplat till planens fyra fokusområden	7
3	Utvecklingsområden och vägen framåt.....	8

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Barns rättigheter är mänskliga rättigheter. De gäller alla barn, utan åtskillnad. Barns rättigheter är individuella rättigheter, det innebär att stadens verksamheter behöver ha kunskap om rättigheterna och ta hänsyn till barns olika förutsättningar. Att arbeta barnrättsligt innebär att utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter tillgodose det enskilda barnets rättigheter inom det som är stadens uppdrag. Staden ska efterfråga barnets delaktighet samt utgå från barnets bästa. Barn är varje människa under 18 år i konventionens mening.

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den ofta kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989 och ratificerades av Sverige 1990. Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen lag i Sverige.

Kommunfullmäktige uppdrog 2020-06-16, § 20 till kommunstyrelsen att ta fram en stadenövergripande barnrättsplan, samt till samtliga nämnder och styrelser att årligen upprätta ett barnbokslut. Barnrättsplanen antogs av kommunfullmäktige 2022-06-09 § 12.

Ett barnbokslut är en sammanställning och ett underlag för nämnder och styrelser att få en bild om den egna verksamhetens arbete och resultat i sitt barnrättsarbete utifrån barnkonventionens artiklar, i syfte att tillgodose barn och ungdomars rättigheter utifrån barnkonventionen. Barnbokslutet ska ta sikte på de fyra grundläggande principerna vilka är artikel, 2, 3, 6 och 12, men även inkludera andra artiklar i barnkonventionen som identifierats som aktuella av den egna verksamheten.

Det första barnbokslutet upprättades 2021 och innehöll en nulägesanalys med en lägesbild av var de egna verksamheterna stod i förhållande till barnkonventionen. Nulägesanalysen skulle ge en vägledning till vilka utvecklingsområden och förbättringsåtgärder som verksamheten behöver göra.

Årets barnbokslut tar sikte på uppföljning av hur det har gått med föregående års utvecklingsområden, en ny nulägesanalys över barnrättsarbetet i förvaltningen samt vilka prioriterade utvecklingsområden som finns. Bedömning av resultat och eventuella effekter är en utvecklingsfråga.

Det upprättade barnbokslutet läggs som bilaga i årsrapporten till egen nämnd och styrelse. Stadsledningskontoret gör därefter en sammanställning av boksluten inom ordinarie uppföljningsprocess, för att följa vilka förflyttningar som görs i Göteborgs Stad för att barn ska få sina rättigheter tillgodosedda.

Sammanställningen stäms av med ungdomsfullmäktige för att inhämta deras synpunkter och återredovisas därefter till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

1.2 Viktiga begrepp

Det finns några viktiga begrepp att känna till i sammanhanget. Begreppen har olika innebörd men kan vara enkla att förväxla och det är därför viktigt att förstå deras innebörd. Begreppen ger också stöd i analysen i vilken grad verksamheten lever upp till de fyra grundläggande principerna

Barnperspektiv: Den kunskap om barn som vuxna utgår från när de avser att göra något utifrån barnets bästa. Vuxnas perspektiv kan därför skilja sig från hur barnet upplever och förstår samma situation. Barnperspektivet är en färskvara som förändras över tid.

Barns perspektiv: När det gäller barnets perspektiv är det nödvändigt att ett barn fått uttala sig i den aktuella frågan. Det är det som visar sig för barnet som är det intressanta när vi pratar om barnets eget perspektiv. Genom att fråga efter barnets synpunkter levandegörs barnets eget perspektiv. Det handlar om det enskilda barnets synpunkter.

Barnrättsperspektiv: Utgångspunkten är FN:s barnkonvention. Barnrättsperspektiv innebär att alla besluts- och arbetsprocesser är barnrättsbaserade, det vill säga utgår från konventionens fyra grundläggande principer och övriga rättigheter i konventionen.

1.3 Fyra grundläggande principer

De fyra grundläggande artiklarna utgör alltid grunden för ett barnrättsarbete och ingår i barnbokslutet.

Nedan framgår det fyra grundläggande artiklarna:

Artikel 2: Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3: Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet. Det betyder inte att det alltid ska vara utslagsgivande, även andra intressen kan ha samma eller större betydelse. Beslutsfattare ska dock ha i åtanke att barnets bästa inte bara är ett intresse bland andra, utan det är ett intresse som måste ges särskild vikt. Det ska också noteras att ett och samma beslut kan röra flera barn eller grupper av barn med olika intressen.

Artikel 6: Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Med utveckling menas främjandet av god fysisk, andlig, moralisk, psykisk och social utveckling.

Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

2 Barnbokslut

Årets barnbokslut tar sikte på uppföljning av hur det har gått med föregående års utvecklingsområden, en ny nulägesanalys över barnrättsarbetet i förvaltningen samt vilka utvecklingsområden som prioriteras framöver för att stärka barnrättsarbetet.

Barnbokslutet utgår ifrån barnkonventionens fyra grundläggande principer/artiklar 2, 3, 6 och 12 enligt ovan. Barnbokslutet ska även inkludera arbetet med andra artiklar i barnkonventionen som identifierats som relevanta och aktuella utifrån verksamhetens uppdrag.

Det finns också kopplingar mellan barnbokslutet som upprättas och barnrättsplanen. Barnrättsplanen innehåller insatser kopplat till *kompetenshöjning, styrning och ledning* samt *insatser direkt riktade till barn*. Barnrättsplanens insatser ger en vägledning till hur ett systematiskt barnrättsarbete kan bedrivas som baseras på de grundläggande artiklarna. I barnrättsplanen finns även fyra fokusområden som barnrättsarbetet främst ska fokusera på, vilka knyter an till flera av barnkonventionens övriga artiklar. Fokusområdena är:

- Utbildning
- Fritid
- Trygghet
- Hälsa

Någon separat uppföljning av barnrättsplanen kommer inte att ske, utan följs via de årliga barnbokslut som upprättats.

2.1 Uppföljning av föregående års utvecklingsområden och åtgärder

Nedan finns en kortfattad sammanfattning över hur det har gått med förvaltningens utvecklingsområden som identifierades i föregående års barnbokslut.

Förvaltningens uppdrag att tillgodose invånare och övriga brukare inom Göteborgs Stad med vattenförsörjning och avlopps- och avfallshantering samt verka för en god resurshushållning är en förutsättning för en hållbar livsmiljö och påverkar barnens rättigheter till god hälsa. Att tjänsterna utförs med god kvalitet och långsiktighet är på så vis förvaltningens huvudsakliga bidrag till resultat inom området.

Nulägesanalysen 2021 skrevs till stor del fram utifrån perspektivet att barn påverkas av förvaltningens verksamhet genom att medarbetarna har barn och att det därför är viktigt att bedriva ett arbete för att uppnå en god arbetsmiljö. Förvaltningen identifierade inga utvecklingsområden eller åtgärder i föregående års nulägesanalys.

Under 2022 har förvaltningen startat ett miljö- och klimatarbetet, vilket har tillfört ett relevant perspektiv på hur barn påverkas av den verksamhet som bedrivs.

2.2 Nulägesanalys kopplat till de grundläggande artiklarna och barnrättsplanen

Nedan finns en nulägesanalys över förvaltningens barnrättsarbete. Först beskrivs övergripande förutsättningar och eventuella förändringar i förvaltningen som påverkar barnrättsarbetet. Därefter finns en analys utifrån de grundläggande artiklarna i barnkonventionen.

2.2.1 Väsentliga förändringar i förvaltningen och resurssättning av barnrättsarbetet

Väsentliga förändringar i verksamheten som påverkar barn direkt eller indirekt sedan förra barnbokslutet

Barnrättsarbetet i fråga om trygghet och hälsa har stärkts sedan föregående barnbokslut genom att miljö- och klimatarbetet inom förvaltningen har upprättats och implementering påbörjats. Målsättningen är att så långt som möjligt integrera arbetet i den befintliga styrmodellen. Nya mål har antagits och verksamheten har i sin planering för året upprättat aktiviteter med fokus på att stärka hållbarhetsarbetet. Exempel på mål och aktiviteter som påverkar barns trygghet och hälsa är att Kretslopp och vattens klimatavtryck ska vara nära noll 2030. Förvaltningen ska också minska sin energianvändning och producerar mer förnybar energi i egen regi. Dessutom finns det mål om krav på fossilfria drivmedel samt arbete med elektrifiering av både fordonsflotta och arbetsmaskiner samt en minskad användning av skadliga ämnen.

Om de satta målen uppnås kommer det på lång sikt innebära förbättringar både för miljön och klimatet och även förbättringar för barnens hälsa och ett gott liv. Förbättringarna kommer ske både på lokal och global nivå. Lokalt genom bland annat bättre luft- och vattenkvalitet- och globalt genom minskade utsläpp av växthusgaser. Genom att göra insatser och förändringar nu minskar vi risker för både dagens barn och kommande generationer att drabbas av konsekvenserna av ett förändrat klimat.

Resurser för att förbättra barns villkor

2.2.2 Artikel 2 – Principen om icke-diskriminering

Nämndens uppdrag har inga aspekter som handlar om diskriminering av barn utifrån diskrimineringsgrunderna och med anledning av detta görs ingen nulägesanalys i frågan.

2.2.3 Artikel 3 – barnets bästa

Då förvaltningens verksamhet också bygger på ett långsiktigt perspektiv kommer beslut som fattas idag påverka kommande generationer och barnen här och nu. I beslutsärenden till nämnden finns alltid med en rubrik om sociala konsekvenser inklusive konsekvenser för barn. Det finns en möjlighet att utveckla perspektiven som beslutets konsekvenser ska skrivas fram utifrån, exempelvis när det gäller hållbarhetsfrågans olika dimensioner där barn påverkas på lång sikt.

2.2.4 Artikel 6 – barns rätt till liv, överlevnad och utveckling

Att få tillgång till rent dricksvatten, att inte bli sjuk av orenat avloppsvatten, att få avfallet insamlat och behandlat och återvunnet utgör centrala delar i vår gemensamma livsmiljö och påverkar barns rätt till liv, överlevnad och utveckling. På så vis ryms Kretslopp och vattennämndens bidrag till genomförandet av Barnkonventionen inom ramen för grunduppdraget, vilket också innefattar myndighetsutövning.

I praktiken handlar det om en rad områden. Exempelvis arbetar förvaltningen ständigt med att säkerställa leverans av rent dricksvatten, även i krissituationer. Även förebyggande arbete bedrivs genom att bygga ut vår rening med ultrafilter, vilket säkrar vattenkvaliteten än mer. Förvaltningen arbetar också för att minska på buller och störningar i samband med avfallshämtning och ledningsarbeten. Genom att arbeta för elektrifiering minskar vi också på buller och lokala utsläpp som barn är extra känsliga mot. Förvaltningen arbetar även fortsatt med trafiksäkerhetsfrågor i samband med sophämtningen för att minska olycksrisken för barn.

2.2.5 Artikel 12 – barns rätt till delaktighet

Förvaltningen har sedan 2005 genomfört aktiviteter som bidrar till att barn görs delaktiga i verksamheten. Kommunikation har skett via olika kanaler och olika aktiviteter har riktats till barn för att involvera dessa i verksamheten. Via teater, böcker, Vetenskapsfestival med mera har förvaltningen riktat sig direkt till barn. Nedan listas några exempel.

- Den magiska komposten, teaterföreställning. Ålder förskola till åk 3. 2005 -2007.
- Latrino och hans vänner, Kajmans kalas och Matina och hennes vänner är illustrerade böcker med olika teman. Ålder förskola 4 – 5 år till årskurs 4.
- Outside the box. Högstadiet och gymnasiet.
- Miljöskola Avfall. Gymnasiet,
- Vetenskapsfestivalen och Experimentverkstaden.

2.2.6 Övriga artiklar i barnkonventionen – kopplat till planens fyra fokusområden

3 Utvecklingsområden och vägen framåt

Utifrån vad som har framkommit i förvaltningens nulägesanalys och uppföljning av föregående års utvecklingsområden har ett antal prioriterade utvecklingsområden inför kommande år framkommit.

Prioriterade utvecklingsområden 2023	Åtgärder	Förväntade resultat
Miljö-och klimatmål- beslut och implementering (innefattar även mål och åtgärder avseende energi)	Genomförande av åtgärder och aktiviteter i verksamhetsplaner inom organisationen.	Minskad miljö-och klimatpåverkan.
Hållbarhetens alla tre dimensioner	Kartlägga förvaltningens koppling till de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.	Ökad, tydligare och dokumenterad förståelse av hur förvaltningens arbete kopplar till de globala hållbarhetsmålen.

Bedömningen är att den pågående förflyttningen med att stärka miljö-och klimatarbetet samt att också arbeta tydligare mot hållbarhetsperspektiven i Agenda 2030 kommer att inverka positivt på barnens framtida livsmiljö.